

**OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE**
Karta Ewidencyjna Zabytków
Architektury i Budownictwa

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

4846

1. Obiekt:

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA

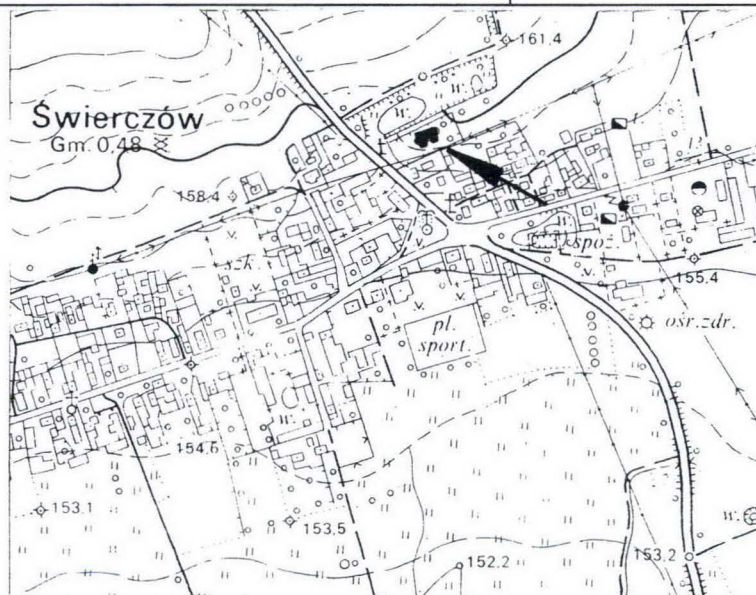
2. Czas powstania:

1923-1924

3. Miejscowość:

ŚWIERCZÓW

Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres:

ul. Opolska 14
46-112 Świerczów

nr hipoteczny:

5. Przynależność administracyjna:

województwo: opolskie

gmina: Domaszowice ŚWIERCZÓW
pow. NAMYSŁÓWSKI

6. Poprzednie nazwy miejscowości:

Stvirschow, Swirczhov,
Swirczow, Swierschow,

Schwierz- XIV w., Dorf
Schwirzaw – XV- XVII w.

7. Przynależność administracyjna przed 1999r.

województwo: opolskie

powiat: namysłowski

8. Właściciel i jego adres

Rzymsko-Katolicka Parafia
p.w. Najświętszego Serca Pana
Jezusa ul. Opolska 14
46-112 Świerczów

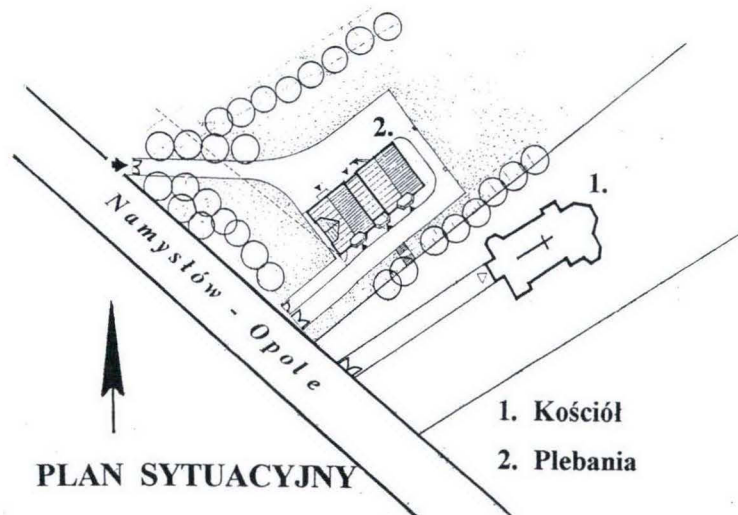
9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr: A-44/2006

Data: 16.03.2006

1. Kościół

2. Plebania

PLAN SYTUACYJNY

Miejscowość Świerczów (Schwurz) pojawia się w źródłach po raz pierwszy w latach 90-tych XIII w., następnie w początku XIV w. (1305 r. w kontekście danin). W źródłach i literaturze pojawiają się różne wersje nazwy wsi Schwurz - Stvirschow, Swirczow, Schwierschow itp. Prawdopodobnie nazwa pochodzi od założyciela Śwircza, słowiańskiego Świerszcza.

Schwurz był wsią kmiecią, lokowaną na prawie niemieckim prawdopodobnie w połowie XIII w. W 1394 wzmiankowany w dokumentach jako miasteczko (oppidum) z prawami targowymi ; jednak nie stał się nigdy właściwym miastem. W XIV w. w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Schwurz miała pojawić się część miejska (Stadtlein), co może świadczyć o próbach uzyskania statusu miejskiego. W r. 1294 w Świerczowie miał stać zamek książęcy. Z 1441 pochodzi dokument, świadczący o sporze między ówczesnym panem Świerczowa o nazwisku Wisch a niejakim Tzomberem z Namysłowa. W latach 1503 – 1601 miał miejsce długotrwały spór między hr. Kotolińskim, ówczesnym panem Świerczowa a mieszczanami namysłowskimi na tle przywileju warzenia piwa, rozsądzany min. przez księcia Kazimierza Cieszyńskiego i króla Władysława Jagiellończyka ; zakończony ugodą w 1601 r. W poł. XVIII w. Świerczów należał do dóbr księcia oławsko-bierutowskiego Karola Erdmanna Wirtemberskiego. W XIX w. stał się własnością hrabiów v. Wurtenben. Wtedy okolice Świerczowa zamieszkiwała głównie ludność wyznania ewangelickiego. W 1834 powstała w Świerczowie paraf. starołuterańska. Neogotycki kościół ewangelicki z 1874 przetrwał w Świerczowie do 1946 r. Obecny kościół wybudowany staraniem mniejszości katolickiej w l. 1923-24 p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa. Pierwotnie przynależny do parafii Bąkowiec, po 1945 dla Biestrzykowic ; od 13.05. 1993 został kościołem parafialnym dla Świerczowa. Styl modernistyczny.

SYTUACJA : zlokalizowany w północno-wschodniej części wsi, na skraju zabudowy, po wschodniej stronie drogi Opole-Namysłów, ok. 120 m od skrzyżowania dróg Opole-Namysłów i Brzeg-Domaszowice. Usytuowany szczytowo, w głębi dużej prostokątnej parceli otoczonej od strony szosy ażurowym, metalowym ogrodzeniem rozpiętym między ceglanyimi słupkami (współczesnym), od strony północnej i wschodniej drewnianym płotem sztachetowym, od strony południowej ogrodzeniem z betonowych elementów prefabrykowanych. Od strony północnej sąsiaduje z nowym budynkiem plebani. W części wschodniej i północnej parceli zieleni wysoka.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA. Fundamenty: betonowe. Ściany: murowane z maszynowej, ceramicznej cegły pełnej na zaprawie cementowo-wapiennej. Tynki: zewnętrzne cementowo-wapienne fakturowe typu „baranek” ze skromną artykulacją architektoniczną wykonaną w tynku gładkim techniką ciągnioną (opaski , gzymsy) wewnętrzne cementowo-wapienne zacierane na gładko.

Sklepienia i stropy : nawa główna – sufit płaski, z drewnianych desek dekorowany listwowym obramieniem wydzielającym prostokątne pole z gwiazdzistym plafonem zdobionym dekoracją malarską, w prezbiterium sufit płaski z drewnianych desek z analogicznym plafonem. W nawach bocznych płaskie sufity tynkowane, dzielone na segmenty murowanymi łękami. Chór muzyczny ze stropem płaskim, również segmentowym. W wieży stropy nagie z belek drewnianych. W zakrystii, w kruchcie (przyziemie wieży) i kaplicy północno-zachodniej - sufity płaskie. Wieżba dachowa : konstrukcja z belek drewnianych łączonych na złącza ciesielskie, w układzie płatwiowo słupowym z zastrzałami o pojedynczej płatwi środkowej.

Pokrycie dachu : korpus, nawy boczne, kaplice i wieża pokryte blachą ocynkowaną na deskowaniu, bryty łączone na rąbek stojący, malowane zewnętrznie. Posadzki, podłogi : posadzka z płytek ceramicznych w kolorze ceglającym, z czarnymi cokolikami; w zakrystii i w kruchcie kwadratowych, w nawach, w prezbiterium i w kaplicy - sześciobocznych. W wieży podłogi drewniane z desek.

Otwory : okienne w większości prostokątne, zamknięte łukiem pełnym ; od wewnątrz rozglifione. W wieży okna wąskie prostokątne i szczelinowe, od strony zachodniej okulus. Okna metalowe, jednotaflowe, z wypełnieniem witrażowym. Otwory drzwiowe – główne wejście zamknięte łukiem pełnym, w elewacji południowej wejścia boczne o wykończeniu prostokątnym, podobnie w wieży. Drzwi główne dwuskrzydłowe, pełne, płycinowe, w górnej części przeszklone, z ozdobnymi szprosami. Podobne drzwi z przedsionka do nawy.

RZUT : niesymetryczny. Kościół trójnawowy na planie wydłużonego prostokąta, z wieżą o rzucie kwadratowym usytuowaną na osi od zachodu i trójbocznie zamkniętym prezbiterium od wschodu, o proporcjach zbliżonych do kwadratu. W narożnikach korpusu głównego aneksy: w narożniku płn.-zach. trójbocznie zamknięta kaplica, w narożniku płn.-wsch. kaplica na planie prostokąta; od strony południowej prostokątne kruchty z bocznymi wejściami, przedsionek zachodni skomunikowany z wieżą poprzez klatkę schodową. Przy pld. ścianie prezbiterium zakrystia ze ścianą południową zamkniętą trójbocznie.

14. Kubatura ok. 1600 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 200 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne kościół	17. Użytkowanie obecne kościół
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja <p>W czasie wojny kościół nie został uszkodzony, przetrwał w stanie dobrym. Po 1945 r. stosunkowo niewielkie remonty :</p> <p>⇒ 1966 remont elewacji , wymiana tynków ;</p> <p>⇒ 1970 odnowienie wnętrza kościoła ;</p> <p>⇒ 1977 – 78 wymiana pokrycia dachowego.</p> <p>⇒ 2005 roku odwodnienie kościoła w postaci założenia instalacji drenażowej.</p>		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <p>⇒ Fundamenty stabilne, ceglane mury obwodowe w stanie dobrym, bez spękań, lekkie zawilgocenie przyziemia obecnie ustępujące na skutek założenia drenażu ;</p> <p>⇒ Tynki w stanie dobrym. Niewielkie lokalne odparzenia ;</p> <p>⇒ Sklepienia, stropy – w stanie b. dobrym ;</p> <p>⇒ Konstrukcja dachowa w stanie zadawalającym, po remoncie wykonywanym z okazji zmiany pokrycia ;</p> <p>⇒ Pokrycie dachu w stanie bardzo dobrym - względnie nowa blacha na dachu i wieży ;</p> <p>⇒ Wnętrze zachowane w stanie b. dobrym z kompletem wyposażenia ;</p> <p>⇒ Instalacje – ujęcie wody, instalacja elektryczna i odgromowa – w stanie dobrym.</p>	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> • Docelowa wymiana pokrycia, zgodnie z rozwiązaniem pierwotnym (przywrócenie dachówki ceramicznej lub łupka) oraz ewentualnym wzmocnieniem więźby dachowej – w zależności od warunków technicznych; • Likwidacja grubych fakturowych tynków typu „baranek” i przywrócenie tynków gładkich lub delikatnie zróżnicowanych fakturowo. 			

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p>	<p>22. Bibliografia</p> <p>T.Chrzanowski, M.Kornecki, <i>Katalog zabytków sztuki w Polsce</i>, Warszawa 1963 , t. VII, z. 7</p> <p>K. Degen, <i>Die Bau – und Kunstdenkmäler des Kreises Namslau</i>, Breslau 1939</p> <p>T. Harjasz, <i>Kronika miasta Namysłowa od jego założenia do czasów najnowszych</i>, Namysłów 1989</p> <p>J. Mandziuk, J. Pater , <i>Schematyzm Archidiecezji Wrocławskiej</i>, Wrocław 1979</p> <p>O ziemi twojej ci opowiem, <i>Z historii powiatu namysłowskiego zagadnienia wybrane</i>, Namysłów 2003</p> <p>H. Saurma – Jeltsch, <i>Wappenbuch der Schlesischen Stadte</i>, Berlin 1870</p>	
<p>23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)</p> <p>Nie odnaleziono.</p>	<p>J. Schmidt , <i>Pokój – Carlsruhe, 1748-1945 monografia</i>, Opole 1998</p> <p>D. Tomczyk, S. Ziarko, <i>Herby oraz inne symbole samorządowe miast i gmin województwa opolskiego</i>, Opole 2000</p>	
	<p>24. Uwagi różne :</p>	
	<p>25. Wypełnił :</p> <p style="text-align: center;">mgr D. Stoces</p> <p>data : IX 2005 r.</p>	<p>26. Sprawdził</p> <p>data</p>
	<p>27. Załączniki</p> <p>wkładki nr 1 - 10</p>	

1. Miejscowość

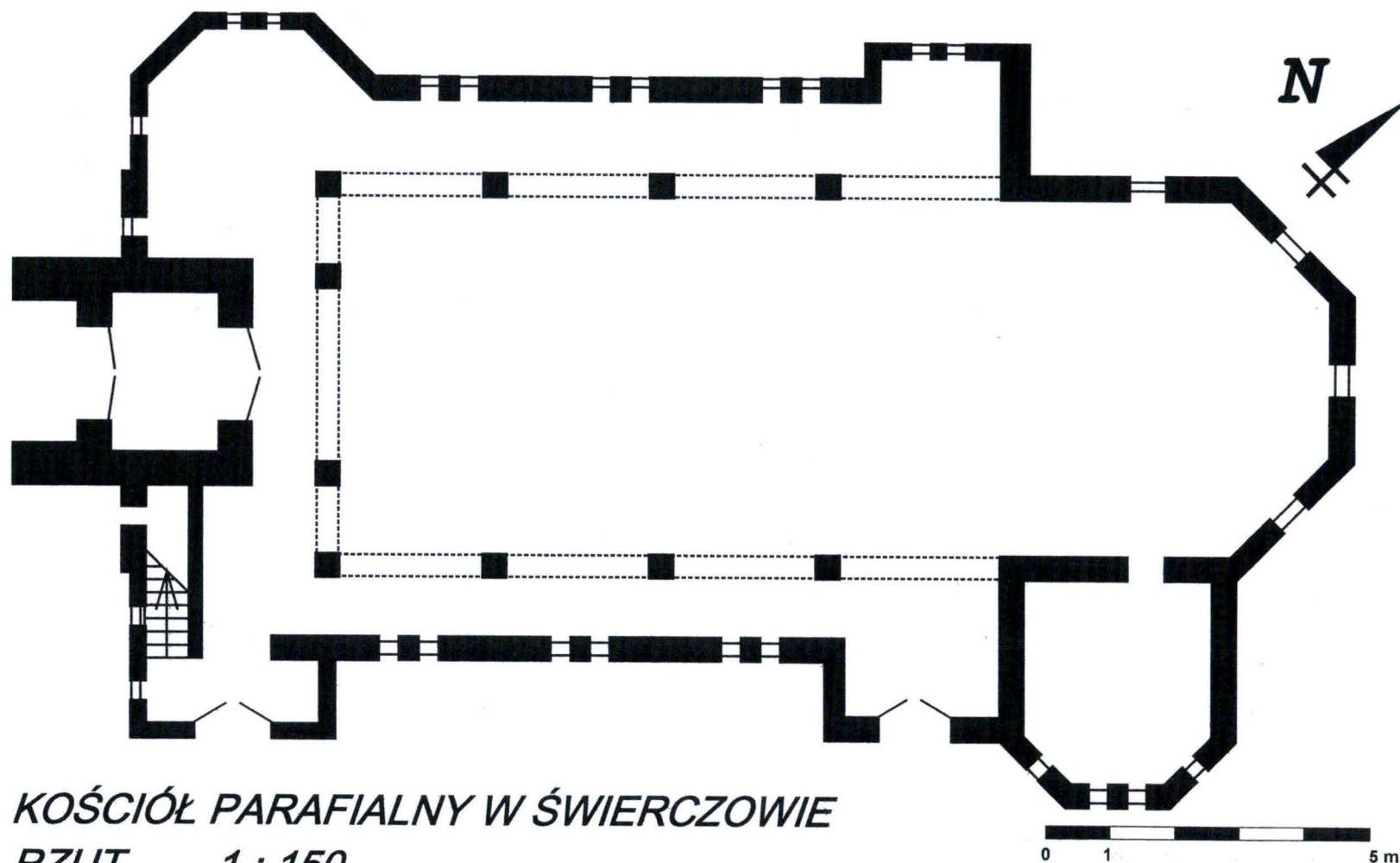
ŚWIERCZÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Kościół parafialny p.w.
Najśw. Serca Pana Jezusa

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

rzut, podpisy

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W ŚWIERCZOWIE
RZUT 1 : 150

wkładkę założył: mgr D. Stoces

miejsce przechowywania negatywów: w posiadaniu autora

1. widok ogólny kościoła od północnego zachodu , wraz z plebanią ;
2. front kościoła – z wieżą od zachodu ;
3. ogólne ujęcie kościoła z otoczeniem od południowego zachodu ;
4. widok frontalny ;
5. wieża i kaplica boczna – od północnego zachodu, zbliżenie ;
6. zbliżenie wejścia głównego w wieżę ;
7. wieża od południa wraz z kruchtą boczną ;
8. zbliżenie kruchty południowej i dachu korpusu – sposób pokrycia ;
9. okno w południowo – zachodnim narożu korpusu ;
10. elewacje boczne od południowego wschodu ;
11. elewacja boczna od południa ;
12. fragment elewacji południowej z bożym wejściem wschodnim ;
13. zakrystia
14. widok od wschodu na prezbiterium i zakrystię ;
15. zamknięcie prezbiterium - widok od wschodu ;
16. widok od północnego wschodu na prezbiterium i nawę boczną ;
17. otoczenie kościoła od północy – widok na elewacje boczne ;
18. elewacje boczne od północy ;
19. kaplica w północno – zachodnim narożniku korpusu ;
20. zbliżenie bocznej elewacji od północy ;
21. zbliżenie nawy bocznej (od północy) ;
22. kaplica w północno-zachodnim narożniku ;
23. hełm wieży – zbliżenie ;
24. wieńcząca gałka z krzyżem – zbliżenie ;
25. detal – okulus nad głównym wejściem ;

26. wnętrze – widok nawy głównej i prezbiterium ;
27. widok od strony prezbiterium na nawę główną i empore muzyczną ;
28. południowa nawa boczna ;
29. wyposażenie – ołtarz główny w prezbiterium ;
30. chrzcielnica ;
31. ambona i balaski wydzielające strefę prezbiterialną ;
32. witraż w prezbiterium z wrocławskiego warsztatu A. Seilera - Maria ;
33. witraż w prezbiterium z wrocławskiego warsztatu A. Seilera – św. Józef ;
34. witraż w prezbiterium z wrocławskiego warsztatu A. Seilera - Chrystus z Sercem Gorejącym ;
35. witraż w prezbiterium z wrocławskiego warsztatu A. Seilera - św. Antoni ;
36. południowa klatka schodowa i schody na empore ;
37. kaplica w zachodniej części północnej nawy bocznej ;
38. wnętrze zakrystii ;
39. zachodni przedsionek – pod wieżą ;
40. zachodni przedsionek - detale, drzwi do nawy ;
41. schody na wieżę ;
42. wieża – schody, strop ;
43. trompa od wewnątrz wieży ;
44. więźba dachowa – zamknięcie prezbiterium ;
45. więźba nad korpusem ;
46. dzwon w wieży ;

Miejscowość ŚWIERCZÓW	Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu , fotografie
--------------------------	---	--

BRYŁA : zróżnicowana i rozczłonkowana formą i wysokością poszczególnych części. Korpus główny i prezbiterium równej wysokości, nakryte wspólnym dachem dwuspadowym, nad trójbocznym prezbiterium zamkniętym trójspadowo. Znacznie niższe nawy boczne z dachami pulpitowymi. Zakrystia i kaplica w narożniku płn.-zach. kryte dwuspadowo z trójpołaciowym zamknięciem. Kaplica w narożniku płn.-wsch. z dachem trójspadowym, kruchta od południowego zachodu kryta dwuspadowo. Nad całością dominuje wtopiona w korpus 5-kondygnacyjna wieża, w czterech dolnych kondygnacjach czworoboczna, w ostatniej kondygnacji ośmioboczna., nakryta ostrosłupowym hełmem.

ELEWACJE: pokryte tynkiem gruboziarnistym ze skromną dekoracją architektoniczną w postaci gładko tynkowanych opasek wokół otworów oraz gzymsu koronującego. **Elewacja zachodnia- frontowa:** złożona z centralnie usytuowanej wieży, zachodniej ściany korpusu i kaplicy i kruchty. Wieża na niskim cokole, 1-osiowa. W przyziemiu zamknięte półkoliście wejście główne, umieszczone w głębokiej sklepionej łukiem pełnym niszy. drzwi dwuskrzydłowe, zamknięte półkoliście z przeszkleniem w górnej części. Nisza gładko otynkowana z wąską płaską opaską i kluczem. Nad niszą duży okulus z witrażem w formie rozety. W III-ej kondygnacji okno szczelinowe, w IV-ej kondygnacji umieszczone wysoko, pod gzymsem trzy zbliżone prostokątne otwory z drewnianymi żaluzjami. Nad IV-ą kondygnacją wieży wydatny, uskokowy gzyms wieńczący i daszki nad trompami. W kondygnacji ośmiobocznej w co drugiej ścianie wąskie, szczelinowe otwory okienne. Nad całością uskokowy gzyms koronujący. Hełm wieży ostrosłupowy z załamaniem połąci na okapem, zakończony gałką z krzyżem. Po obu stronach wieży jednoosiowe ściany korpusu z wąskimi, zamkniętymi półkoliście dwoma parami, usytuowanych jedno nad drugim okien, z których wyższe silniej wydłużone. Kaplica północna na niskim cokole, z półkoliście zamkniętym oknem w ścianie zachodniej i blenda o analogicznym wykroju w skośnej ścianie trójbocznego zamknięcia. Kruchta południowa, na niskim cokole, 2-osiowa, osie wyznaczone prostokątnymi, zamkniętymi półkoliście oknami. **Elewacja południowa-boczna:** złożona z bocznej elewacji wieży, korpusu głównego z kruchtami i prezbiterium z zakrystią. Wieża w 1/2 wysokości i szerokości wtopiona w korpus. W I-ej i III –ej kondygnacji okna szczelinowe, artykulacja wyższych partii identyczna jak w elewacji frontowej. Korpus 5-osiowy, w osi 1-ej kruchta z prostokątnym otworem wejściowym, w którym płycinowe drzwi dwuskrzydłowe. Krucha zwieńczona trójkątnym szczytem wydzielonym u podstawy odcinkami gzymsu. W centrum krzyż wykonany w tynku gładkim. W osiach 2-4 nawa boczna z parami zamkniętych półkoliście okien, nad pulpitowym dachem nawy, w każdej osi duże, zamknięte półkoliście okna, doświetlające nawę główną. W osi 5-ej kruchta z prostokątnym otworem drzwiowym flankowanym małymi prostokątnymi okienkami. Prezbiterium częściowo przesłonięte zakrystią w jej ścianie czołowej dwa zamknięte półkoliście okienka, w skośnych ścianach bocznych po jednym analogicznym w formie otworze okiennym. **Elewacja wschodnia:** ukształtowana przez wschodnią ścianę prezbiterium, zakrystii i kaplicy. Zakrystia i kaplica bez otworów, w trójbocznie zamkniętym prezbiterium wysokie, zamknięte półkoliście otwory okienne. **Elewacja północna-boczna:** złożona z bocznej elewacji wieży, korpusu głównego z kaplicami i prezbiterium. Wieża w 1/2 wysokości i szerokości wtopiona w korpus. W I-ej i III –ej kondygnacji okna szczelinowe, artykulacja wyższych partii identyczna jak w elewacji frontowej. Korpus 5-osiowy, w osi 1-ej kaplica z parą półkoliście zamkniętych okien w ścianie czołowej i jednym analogicznym oknem w ścianie skośnej. W osiach 2-4 nawa boczna z parami zamkniętych półkoliście okien, nad pulpitowym dachem nawy, w każdej osi duże, zamknięte półkoliście okna, doświetlające nawę główną. W osi 5-ej kaplica z parą okien analogicznych jak w nawie bocznej. W ścianie prezbiterialnej jedno wysokie, zamknięte półkoliście okno.

verte ‘

WNĘTRZE : w typie bazyliki podłużnej, założonej na planie prostokąta, pułapowej krytej drewnianym stropem płaskim, o trzech nawach w systemie arkadowo-filarowym. Nawa główna doświetlona umieszczonymi ponad dachami naw bocznych oknami z wypełnieniem witrażowym. Między nawą główną a bocznymi rząd filarów wspierających arkady o łuku koszowym. Filary zwieńczone płytą wspartą na gzymsie o wykroju simy. Ściana tęczowa z łukiem koszowym. W części zachodniej wbudowane z korpus nawowy dwie dolne kondygnacje wieży, otwierające się do wnętrza: w przyziemiu łukiem pełnym otworu drzwiowego z kruchty (znajdującej się w przyziemiu wieży), na piętrze arkadą o łuku koszowym. Kondygnacje wieży budowane arkadową emporą muzyczną o trzech przęsłach, z których środkowe zamknięte łukiem koszowym zaś boczne łukami pełnymi. Balustrada, pełna, murowana dekorowana rzędem kwadratowych plaki. Nawy boczne kryte stropami płaskimi podzielone łękami o łuku pełnym na osiach filarów. Nawy boczne doświetlone, zgrupowanymi po dwa, oknami. W kruchcie zachodniej jednobiegowe schody na chór.

WYPOSAŻENIE: jednorodne stylistycznie z czasów budowy kościoła: ołtarz główny, ambona, chrzcielnica, malowidła ścienne, witraże z wrocławskiego warsztatu Adolfa Seilera z końca lat 20 tych XX w. Dzwon brązowy odlewany przez firmę Geittner & Sohne, Breslau 1926.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

4

5

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

6

7

8

9

10

11

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

12

13

14

45

46

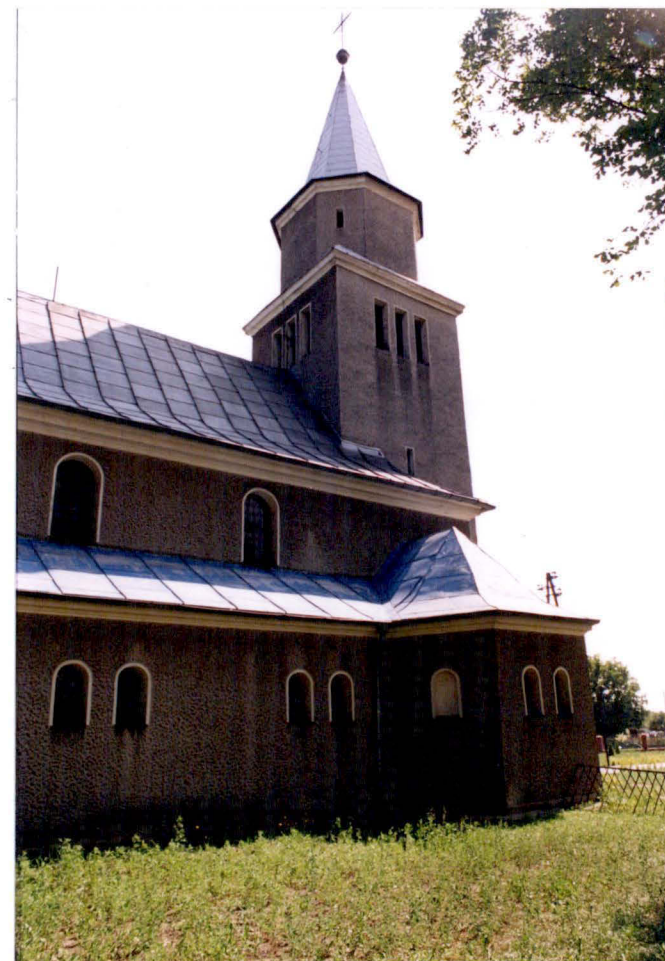

47

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

18

19

20

21

22

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

23

24

25

26

27

28

29

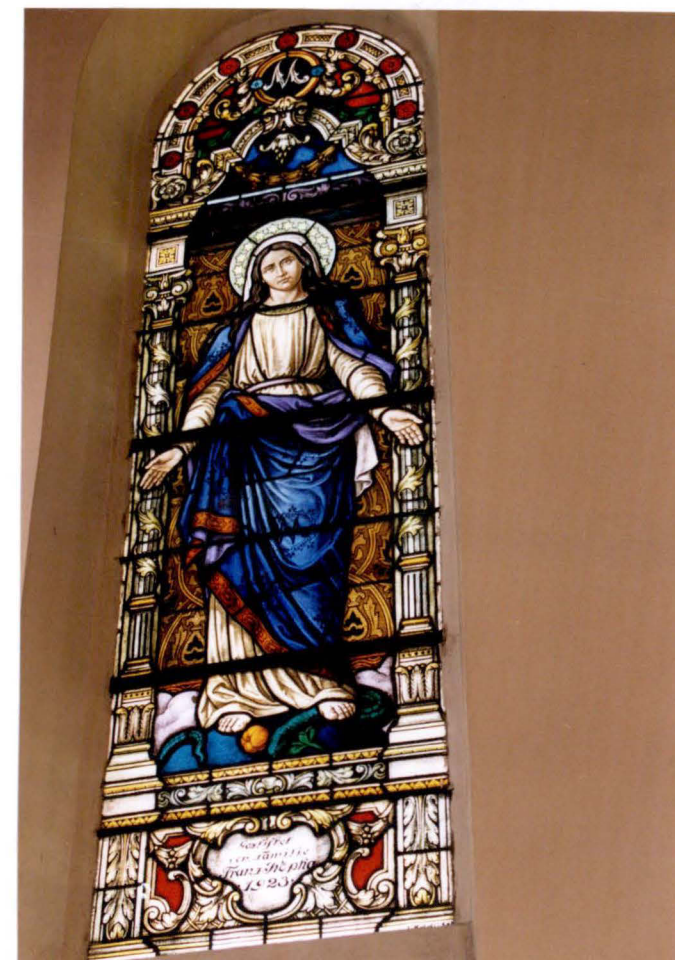
1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

30

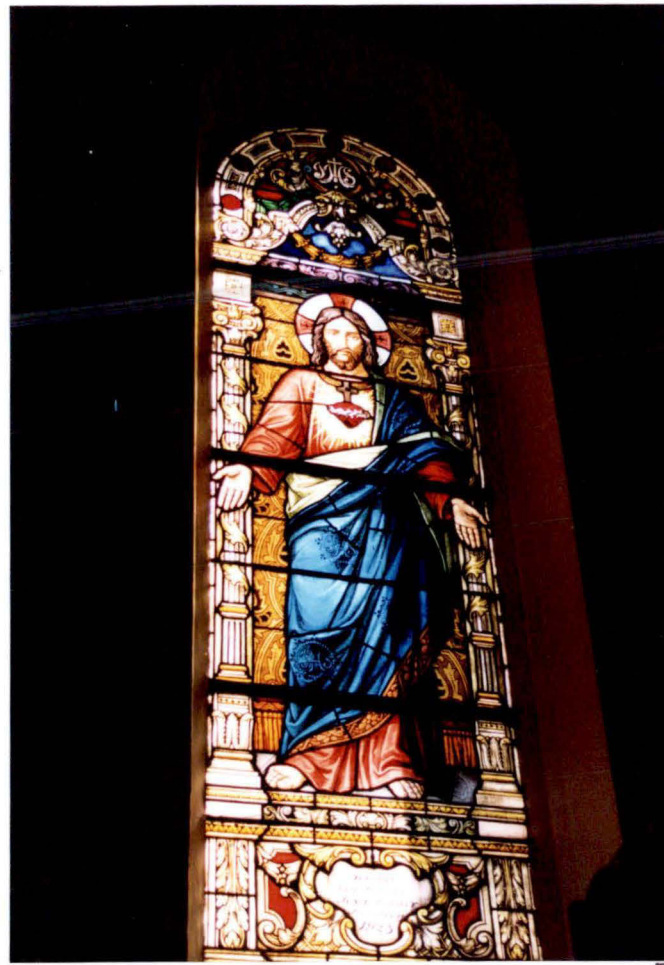
31

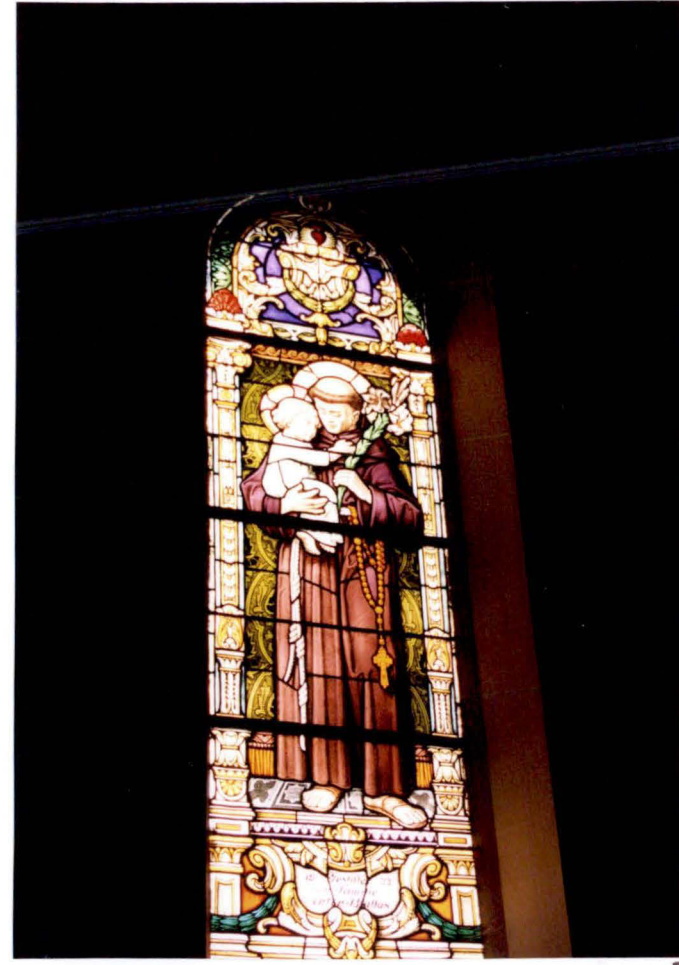
32

33

34

35

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

36

37

38

39

40

41

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ŚWIERCZÓW	Kościół parafialny p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa	fotografie

42

43

44

45

46